

КОНТЕНТ-АНАЛІЗ СПРИЙМАННЯ СТУДЕНТАМИ ЦИТАТ ВІДОМИХ ЛЮДЕЙ ЩОДО ГУМАНІСТИЧНИХ ТА ТРАНСГУМАНІСТИЧНИХ ІДЕОЛОГІЙ

Черняхівська Ірина Валентинівна
Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир.
Науковий керівник – канд. філол. Наук
доц. кафедри психології розвитку
та консультування
Марчук Катерина Анатоліївна

У 21 столітті проблема гуманізму актуальна, як ніколи, не тільки на національному, а й на планетарному рівні. Адже розвиток будь-якої людської спільноти завжди мав і має гуманістичне начало, яке містить у собі ідеї людяності.

Студентська молодіжна спільнота серед загальної її сукупності посідає чільне місце, оскільки саме в її середовищі закладається світоглядний фундамент соціокультурного і науково-інноваційного розвитку суспільства майбутнього. У зв'язку з цим необхідно провести соціологічний аналіз основних чинників та особливостей формування світоглядних орієнтацій сучасної української студентської молоді.

При такому аналізі потрібно врахувати, що середовище вищої освіти активно займається «формуванням певного типу світогляду, навичок мислення, творчого підходу до розв'язання проблем, особливої форми сприйняття світу та власної та власної взаємодії з ним».

Світоглядні орієнтації сучасної студентської молоді, по-перше, є надзвичайно динамічними, а по-друге є одним з найголовніших елементів функціонування і розвитку сучасного суспільства і культури. [3, 37]

Метою даного дослідження, тобто контент-аналізу цитат відомих людей щодо гуманістичних та трансгуманістичних ідеологій було виявити світоглядні настрої студентської молоді.

Серед багатьох науковців є актуальною проблема трансформації гуманізму в сучасному суспільстві, зокрема українських таких, як: Ю. В. Кам'янська, В.І. Шинкарук та інші, а також іноземних науковців: Е. Тофлер, Е. Фромм. Таким чином, надзвичайно важливим стає розгляд гуманістичної еволюції людини в умовах техногенної цивілізації. [2, 158]

Сучасний великий інтерес до концепції постлюдини можна пояснити трансформацією, переосмисленням гуманізму, адже якщо традиційно під гуманізмом розумілося, що це філософський напрям, в центрі якого людина, як найвища цінність, то новий гуманізм ґрунтується на футуристичних течіях, в основі яких ідеї про надлюдину. Про це свідчать концепції трансгуманізму, неогуманізму, постгуманізму, гуманології та інші. [1, 46]

Контент-аналіз – якісно-кількісний метод вивчення документів, який характеризується об'єктивністю висновків відповідно до процедури та полягає у квантифікаційній обробці тексту з подальшою інтерпретацією результатів.

На практиці результати контент-аналізу найчастіше представляються рядами діаграм: стовпчастих чи кругових.

Контент-аналіз сприймання студентами цитат відомих людей щодо гуманістичних та трансгуманістичних ідеологій/

Ми припустили, що в епоху глобалізації та комп'ютеризації, в сучасній молоді почала переважати трансгуманістична світоглядна спрямованість, тобто стали актуальними ідеї створення надлюдини та можливості безсмертя.

Серед головних завдань даного контент-аналізу можна виділити такі, як: провести аналіз світоглядних настроїв молоді; підтвердити або спростувати припущення щодо того,

якими є світоглядні орієнтації сучасної студентської молоді; кількісно виміряти тенденцію світоглядних настроїв сучасної молоді.

Дослідження проводилося серед студенток ВКНЗ «Коростишівського педагогічного коледжу ім. І.Я.Франка» 18-19 років в кількості 78 осіб.

У даному методі дослідження представлено цитати відомих людей, які яскраво виражають гуманістичні або трансгуманістичні ідеологічні настрої. Загальний обсяг становить 32 цитати. З них 8 належать до шкали неправди тобто достовірності. Кожному студенту пропонують вибрати ту цитату, яка імпонує та відповідно, ідею якої, не поділяють. Біля кожної цитати поставити «+» або «-».

За допомогою формули: $P = R/T$, де P – питома вага, R – кількість одиниць даної категорії, T – загальна кількість одиниць; ми зробили кількісний аналіз.

Окремо вираховували рівень достовірності дослідження за допомогою шкали неправди.

За опрацьованими результатами дослідження кожного студента, було проведено обчислення у відсотковому співвідношенні їх схильності до гуманістичних чи трансгуманістичних світоглядних орієнтацій, стало відомо, що гуманістичні світоглядні орієнтації переважають у 59 студентів, а трансгуманістичні у - 19. Окремо по кожному студенту було вираховано коефіцієнт достовірності дослідження за допомогою шкали неправди – його результати не перевищують норму. Тому результати дослідження можна вважати достовірними.

Результати проведеного контент-аналізу свідчать про те, що світоглядні настрої молоді мають гуманістичне спрямування, а саме студентів педагогічного коледжу. Це можна пояснити особливістю професії педагога, адже її філософськими засадами є людяність, толерантність, повага та любов до дітей. Тому немає нічого дивного в тому, що студенти обрали саме цей вектор бачення світу. У

Лише у четвертій частині (24,36%) наших досліджуваних переважають трансгуманістичні світоглядні орієнтації. Це можна пояснити тим, що світ не стоїть на місці, відповідно і молодь підхоплює його шалений ритм.

Отже, за результатами проведеного контент-аналізу наша гіпотеза спростована. Все-таки студентська молодь, а саме майбутні педагоги дотримується «філософії гуманізму», проте це не означає, що її поділяють, наприклад, студенти – програмісти.

Результати дослідження за контент-аналізом чітко вказують, що гуманістичні світоглядні орієнтації проявляються 75,64% наших досліджуваних. Трансгуманістичні світоглядні орієнтації проявляються лише у 24,36%.

Отже, попри те, що суспільство невпинно розвивається і все більш актуальнішими стають інноваційні трансгуманістичні ідеї, серед студентів-педагогів переважають гуманістичні світоглядні орієнтації, що ґрунтуються на принципах антропоцентризму, засадах природної досконалості людини, і як наслідок, поваги і любові до неї. Це можна пояснити тим, професія педагога – відверто соціальна і базується на спілкуванні, тому повага і толерантність – його головні правила, адже він кожного дня взаємодіє як і з дорослими, так і з дітьми.

Література

1. Батраченко І.Г. Трансформація у постлюдину як потенційний вектор розвитку елітарноорієнтованих життєвих домагань сучасної молоді / І.Г. Батраченко, Т.Ю. Мозгова // Гуманізм. Трансгуманізм. Постгуманізм: матеріали доповідей та виступів Міжнародної науково-теоретичної конференції (Суми, 19–20 квітня 2013 року) – Суми : Вид-во Сумну, 2013. – 97с.

2. Косов Б.Б. Особистість: теорія, діагностика і розвиток: Навчально-методичний посібник для вищих учбових закладів. – М.: Академічний Проект, 2000. – 240 с.

3. Швець О.В., Флюр О.М. Контент-аналіз // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. / Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. – К: Знання України, 2004 – Т.1 – 760с.

ТВОРЧИСТЬ У СИСТЕМІ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ

ВПЛИВ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ НА ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Буркова Анна Володимирівна
Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир
Науковий керівник – канд. педагог. наук
доцент Костюшко Юрій Олексійович

Художній образ - це акт і результат творчого втілення, перетворення дійсності, коли чуттєве в художньому творі зводиться спогляданням в чисту видимість, так що воно виявляється як би «посередині між безпосередньою чуттєвістю і областю, що належить ідеальному, думкою» [2,44]. Це не думка і не почуття, взяті окремо і самі по собі, а «думка, яку відчуваєш» (А. С. Пушкін), «безпосереднє мислення» (В. Г. Белінський), що містять в собі і момент розуміння, і момент оцінки, і момент діяльності.

Оскільки образ мистецтва від початку і принципово не «теоретичний», його можна визначити як художню ідею, представлену в формі художнього уявлення, і, отже, як втілення естетичного досвіду, в процесі якого людська чуттєвість виховує себе на своїх же власних творах. Образотворення виступає в мистецтві як «смыслотворення», найменування і перейменування всього і вся, що людина знаходить навколо і всередині себе. Образи мистецтва наділені самостійним і самодостатнім життям і тому нерідко сприймаються як реально існуючі об'єкти і суб'єкти, більш того, стають зразками для співпереживання і наслідування [4,12].

На наш погляд найбільш схильним до сприйняття, аналізу і подальшої власної інтерпретації художніх образів є юнацький вік, особливістю якого виступає перехід особистості до самостійності, самовизначення, формування психічної, ідейної та громадянської зрілості, формування світогляду, моральної свідомості і самосвідомості.

Дослідження ціннісних орієнтацій представників саме цієї вікової групи дає нам можливість усвідомлювати і вивчати ті зміни в житті і свідомості громадськості, які очікують нас в недалекому майбутньому, тому як вже завтра сьогоднішні юнаки та дівчата стануть тими, хто творить історію не тільки нашого народу і країни, але і світу в цілому. Але процес становлення індивіда неможливо уявити без розгляду тих факторів, під впливом яких він здійснюється. Серед них значна роль належить художньому образу, що втілюється в творах мистецтва.

У вітчизняній та закордонній психології цінності розглядалися як такі, що були тотожні соціальним нормам, механізм дії яких не був опосередкований особливостями внутрішнього та зовнішнього світу особистості. Починаючи з 60-70-х років ХХ ст., з'являються нові підходи до вивчення ціннісно-смысловой сфери особистості. Дослідження сутності самих понять «цінність», «ціннісні орієнтації» Д. О. Леонтьєвим, В. О. Ядовим, Б. С. Братусем; аналіз динаміки ціннісних орієнтацій І. С. Коном; визначення особистістю стратегії її життєдіяльності в роботах К. А. Абульханової - Славської, Т. М. Титаренко, психології вчинку (І. П. Маноха), дослідження взаємовпливу процесу навчання і розвитку особистості (С. Д. Максименко) мають важливе значення в процесі аналізу формування і трансформації ціннісних орієнтацій особистості.

У психології під ціннісними орієнтаціями розуміється відносно стійка, соціально обумовлена спрямованість особистості на ті чи інші цілі, що мають для неї смисложиттєве значення та на певні способи їх досягнення, що виражаються у вигляді будь-яких особистісних якостей, зразків (способів) поведінки та є такими, що відносно не залежать від